

Screening kolorektálního karcinomu

Colorectal cancer screening

Š. Suchánek

Interní klinika a Ústav gastrointestinální onkologie 1. LF UK a ÚVN Praha

Vážené kolegyně, vážení kolegové, dostává se k vám podzimní číslo časopisu Gastroenterologie a hepatologie, které je tradičně zaměřeno na gastrointestinální onkologii. Obsahuje skvělé články na téma EUS u solidních pankreatických lézí, stereotaktické radioterapie u hepatocelulárního karcinomu a endoskopické vakuové terapie u dehiscence anastomózy po resekci jícnu pro karcinom. Nicméně jako každý rok je dominantním tématem screening kolorektálního karcinomu (KRK).

Podrobný článek autorů z Národního screeningového centra Ústavu zdravotnických informací (NSC ÚZIS ČR) (Ambrožová et al.) představuje analýzu nejnovějších dat z Národního screeningu KRK v České republice (ČR). Pozitivní zprávou je zejména pokračující trend poklesu incidence (32,5 %) a mortality (49,3 %) KRK od roku 2000. Zároveň je příznivé, že postupně dochází ke snižování pozitivivity testů na okultní krvácení (TOKS), která v roce 2020 poprvé v historii překonala 10% hranici a dle posledních dostupných dat z roku 2024 došlo k jejímu poklesu na 8,7 %. To je dobrým krokem ke snížení počtu TOKS-pozitivních koloskopií, což může sekundárně vést ke zkrácení čekacích dob na toto vyšetření. Potěšitelné je, že od pandemie co-

vidu-19 v roce 2020 postupně narůstá účast cílové populace na screeningu KRK a v loňském roce dosáhla hodnot zaznamenaných naposledy před 10 lety. Na druhou stranu v posledních letech stále klesají počty koloskopií po pozitivním TOKS, což je problém, který je nutné podrobně rozklíčovat.

Nejvýznamnější změnou programu za mnoho posledních let bude úprava věkové hranice na 45–74 let věku. Opodstatnění tohoto kroku je v článku přesně zdokumentováno, ať už jde o nárůst incidence a mortality KRK a vysoký podíl pokročilých stadií u mladších osob, nebo nízký podíl úmrtí na KRK u osob starších 75 let, či příznivé nákladově efektivní analýzy v dlouhodobém horizontu. Přípravné kroky této změny již běží a počátek nového designu programu je plánován na 1. 1. 2026.

Další autoři z NSC ÚZIS ČR (Rybenská et al.) se zaměřili na shrnutí informací ohledně podpory programu screeningu KRK ze strany Ministerstva zdravotnictví. Konkrétně na výzvu k předkládání žádostí o finanční podporu pro Centra pro screeningovou kolonoskopii. Finanční alokace této výzvy dosáhla 158,5 milionů Kč a jednotlivá pracoviště mohla získat dotaci až 2 miliony Kč. Z dostupných dat je patrné, že z 81 podaných žá-

dostí bylo 64 schváleno, a ještě zbývá zveřejnit poslední kolo schvalování.

Pro mne osobně byl velmi zajímavý článek kolegů ze Slovenska (Orságh et al.) týkající se jejich zkušeností s programem screeningu KRK. Organizace je podobná jako v ČR, s využitím dvou metod (TOKS à 2 roky a screeningová koloskopie à 10 let). Nicméně věková hranice je stanovena na 50–75 let. I na Slovensku dochází k postupnému poklesu incidence a mortality KRK, pozitivita TOKS je obdobná (8,1 %) a významným pozitivním faktem je účast cílové populace (48 %). Zásadní výzvou je získávání kvalitních dat a jejich systematické vyhodnocování. Jak vyplývá i z tohoto čísla časopisu, tak zejména díky NSC ÚZIS ČR se tuto výzvu v České republice podařilo zvládnout.

Přeji vám inspirativní čtení

doc. MUDr. Štěpán Suchánek, Ph.D.

koeditor sekce Gastrointestinální

onkologie

předseda Komise pro screening KRK MZ ČR

stepan.suchanek@uvn.cz